

Zasady i reguły ustalania preferencyjnego pochodzenia towarów w UE

Principles and rules for determining the preferential origin of goods in the EU

Prof. SGH dr hab. Ewa Gwardzińska

Szkoła Główna Handlowa, Zakład Prawa Podatkowego i Celnego, ORCID: 0000-0003-1656-2078

Dr Jakub Chowaniec

Uniwersytet Warszawski, Wydział Prawa i Administracji, Katedra Prawa Finansowego, ORCID: 0000-0003-1270-7786

Streszczenie

Problematyka badawcza artykułu koncentruje się na regułach i zasadach ustalania preferencyjnego pochodzenia towarów zawartych w listach uzgodnień w unijnych umowach handlowych z innymi partnerami. Jest to zagadnienie niezwykle skomplikowane na gruncie regulacyjnym, stwarzające liczne problemy osobom uczestniczącym w międzynarodowym obrocie towarowym, gdyż dotyczy regulacji konkretnej umowy preferencyjnej. W artykule omówiono dziesięć zasad służących do określania preferencyjnego pochodzenia towarów oraz dwa kryteria ich ustalania. Pierwsze z nich jest oparte na zasadzie towaru całkowicie uzyskanego w państwie korzystającym, drugie zaś obejmuje pewną obróbkę lub przetworzenie w państwie korzystającym.

Słowa kluczowe: pochodzenie towarów, preferencyjne pochodzenie, preferencje taryfowe.

Abstract

The research issue of this article focuses on the rules and principles of determining the preferential origin of goods, which are included in the lists of arrangements in EU trade agreements concluded with other partners. This constitutes an extremely sophisticated question on a regulatory basis which causes numerous problems to parties involved in international trade dealing, as it concerns the regulation of a specific preferential agreement. This article covers ten rules for determining the preferential origin of goods and two criteria for determining them. The first one is based on the principle of wholly obtained goods in the beneficiary country, whereas the latter involves some working or processing in the beneficiary country.

Keywords: origin of goods, preferential origin, tariff preferences.

1. UWAGI WSTĘPNE

Preferencyjne pochodzenie towarów – w odróżnieniu od niepreferencyjnego pochodzenia¹ – polega na zastosowaniu preferencyjnej stawki celnej, czyli – niższej od podstawowej w międzynarodowym obrocie towarowym – stawki konwencyjnej² (lub zerowej) do określonych towarów, które pochodzą z państw trzecich i podlegają ocenie. W praktyce ma ono zastosowanie do towarów pochodzących z państw zrzeszonych w WTO³, które wprowadziły wyjątki od klauzuli największego uprzywilejowania, a więc uczestniczą w uniach celnych, stworzyły strefy wolnego handlu bądź mogą przewidywać preferencje taryfowe dla państw rozwijających się, w tym również i najbardziej w ramach systemu ogólnych preferencji celnych⁴.

Obecnie UE posiada bardzo rozbudowany system preferencji celnych z państwami trzecimi. Tylko kilka państw należących do WTO nie korzysta z preferencji, są to: Australia, Chiny, Hongkong, Japonia, Korea Południowa, Nowa Zelandia, Rosja, Singapur oraz Stany Zjednoczone Ameryki⁵. Stosowane przez UE preferencje wynikają z dwustronnych bądź wielostronnych umów międzynarodowych zawartych z państwami lub grupami państw albo są ustanawiane jednostronnie przez UE, a uznanie określonych towarów dla celów preferencyjnego dostępu do rynku za pochodzące z umawiającego się państwa zależy od reguł ustalania pochodzenia określonych w odpowiednich umowach handlowych.

Chociaż postanowienia indywidualnych uzgodnień umownych mogą się różnić pod pewnymi względami, możemy

jednak wyodrębnić zasady, które konstytuują preferencyjne pochodzenie towarów. Celem artykułu jest przedstawienie tych zasad oraz ich analiza na podstawie przepisów prawa celnego.

2. REGUŁY PREFERENCYJNEGO POCHODZENIA TOWARÓW

Reguły preferencyjnego pochodzenia określają warunki nabywania pochodzenia, jakie powinny spełniać towary, aby korzystać z:

- 1) środków wymienionych w porozumieniach zawartych przez UE z niektórymi państwami lub grupami państw i przewidujących stosowanie preferencyjnych środków taryfowych;
- 2) zobowiązań przyjętych przez UE w odniesieniu do niektórych państw, grup państw lub terytoriów.

Reguły te opierają się na dwóch kryteriach. Pierwsze z nich odwołuje się do reguły towaru całkowicie uzyskanego w państwie korzystającym, drugie zaś obejmuje pewną obróbkę lub przetworzenie w państwie korzystającym.

UE zawarła około 200 umów preferencyjnych z państwami trzecimi⁶, tj. z państwami paneurośródziemnomorskimi, w tym z Turcją, Norwegią, Islandią i Szwajcarią, Organizacją Państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku⁷, a także: Kanadą, Japonią, Koreą Południową, Singapurem, Wietnamem, Chile, Meksykiem, państwami Ameryki Środkowej, Kolumbią, Peru, Mołdawią, Gruzją, Ukrainą, Zjednoczonym Królestwem, Albanią, Bośnią i Hercegowiną, Macedonią, Czarnogórą oraz Serbią itd. UE ma również zawarte autonomiczne porozumienia preferencyjne z państwami i terytoriami zamorskimi oraz z Kosowem⁸.

Antoni Estevadeordal, Jeremy Harris i Kati Suominen⁹ twierdzą, że umowy preferencyjne z niektórymi z największych bloków handlowych i partnerów UE, np. Północnoamerykańską Strefą Wolnego Handlu¹⁰, i niektóre umowy japońskie są najbardziej restrykcyjne, z kolei porozumienia azjatyckie są zwykle mniej restrykcyjne i złożone niż ich odpowiedniki w Europie i Ameryce.

Warto w tym miejscu zauważyć, że UE posiada również najstarszy unijny system handlowy w ramach ogólnego systemu preferencji¹¹ z państwami najslabiej rozwiniętymi¹² i rozwijającymi się, który stosuje od lipca 1971 r.¹³

3. ZASADY USTALANIA PREFERENCYJNEGO POCHODZENIA TOWARÓW

Określanie preferencyjnego pochodzenia towarów opiera na dziesięciu zasadach. Są to:

- 1) zasada statusu preferencyjnego pochodzenia,
- 2) zasada systemu kumulacji,
- 3) zasada minimalnych operacji,
- 4) zasada tolerancji,
- 5) zasada zakazu cła zwrotnego,
- 6) zasada terytorialności,
- 7) zasada transportu bezpośredniego (obecnie zasada braku manipulacji),
- 8) zasada dowodu pochodzenia,
- 9) zasada zarejestrowanego eksportera,

10) zasada limitów wartości wyrażonych w euro i odpowiadających im kwot w walutach krajowych¹⁴.

3.1. Zasada statusu preferencyjnego pochodzenia

Zasada statusu preferencyjnego pochodzenia towarów jest ustalana według jednego z dwóch kryteriów, tj.:

- 1) produktów całkowicie uzyskanych – w przypadku gdy tylko jedno państwo jest zaangażowane w wytwarzanie zarówno materiałów, jak i produktów czy towarów;
- 2) produktów uzyskanych w państwie, w którym poddano je wystarczającej obróbce lub przetworzeniu, i zawierających materiały, które nie zostały w pełni tam uzyskane, pod warunkiem że materiały użyte do wytworzenia tych produktów zostały poddane wystarczającej obróbce lub przetworzeniu¹⁵.

W przypadku pierwszego kryterium, czyli produktów całkowicie uzyskanych na terytorium umawiającej się strony, bierze się pod uwagę:

- 1) produkty mineralne tam wydobyte z ziemi lub z dna morskiego;
- 2) produkty roślinne tam zebrane;
- 3) żywe zwierzęta tam urodzone i wychodowane;
- 4) produkty pochodzące od żywych zwierząt tam wychodowanych;
- 5) produkty uzyskane przez polowania lub połowy tam przeprowadzone;
- 6) produkty rybołówstwa morskiego i inne produkty wydobyte z morza poza wodami terytorialnymi umawiającej się strony przez jej statki;
- 7) produkty wytworzone na pokładzie statków przetwórczych umawiającej się strony wyłącznie z produktów wylowionych z morza poza wodami terytorialnymi na jej statku;
- 8) używane artykuły tam zebrane, nadające się tylko do odzyskiwania surowców, łącznie z używanymi oponami nadającymi się tylko do bieźnikowania lub do wykorzystania jako odpady lub złom powstały w wyniku działalności wytwórczej tam przeprowadzonej;
- 9) produkty wydobyte z dna morskiego lub jego podglebia poza wodami terytorialnymi umawiającej się strony, pod warunkiem że ma wyłączne prawo do użytkowania tego dna lub podglebia, oraz towary wytworzone tam wyłącznie z produktów wymienionych powyżej.

Regułą nadającą status preferencyjnego pochodzenia towarów jest zatem tutaj kryterium towaru całkowicie uzyskanego na danym terytorium korzystającym z preferencji celnych. Oznacza to, że produkt nie może zawierać importowanych elementów niepochodzących.

Spełnienie drugiego kryterium, czyli wystarczającej obróbki lub przetworzenia, potrzebnego do uzyskania preferencyjnego pochodzenia produktu końcowego, jest ustalane na podstawie listy reguł zawartej w umowie. Określają one rodzaje obróbki lub przetwarzania, którym muszą zostać poddane materiały niepochodzące, aby produkt uzyskał preferencyjne pochodzenie. Mogą nadawać status pochodzenia według następujących podstawowych kryteriów:

- 1) zmiany w klasyfikacji taryfowej;
- 2) ograniczenia wartości lub wagi;
- 3) specyficznej obróbki lub przetwarzania.

3.2. Zasada systemu kumulacji

Zasada systemu kumulacji¹⁶ służy do opisanego systemu, który pozwala na dalsze przetwarzanie lub dodawanie produktów pochodzących z jednego państwa do produktów pochodzących z drugiego państwa, tak jakby pochodziły z drugiego państwa. Można ją stosować tylko między państwami stosującymi identyczne reguły pochodzenia. Zofia Cichoń i Małgorzata Woźniak-Słota¹⁷ twierdzą, że zasada ta przyczynia się do wzmocnienia powiązań gospodarczych stron danej umowy.

W przypadku kumulacji obróbka lub przetworzenie dokonane w każdym państwie partnerskim na produktach pochodzących nie muszą być wystarczającą obróbką lub przetworzeniem, jak określono w zasadach wykazu. Istnieją cztery rodzaje kumulacji:

- 1) dwustronna,
- 2) diagonalna,
- 3) regionalna,
- 4) pełna.

Kumulacja dwustronna jest podstawowym typem kumulacji, który jest wspólny dla wszystkich uzgodnień dotyczących pochodzenia towarów. Mogą jej podlegać tylko produkty lub materiały pochodzące na podstawie statusu preferencyjnego pochodzenia towarów. Stosowana jest ona między dwoma państwami, które zawarły umowę o wolnym handlu lub porozumienie autonomiczne uwzględniające postanowienie umożliwiające im korzystanie z tego rodzaju kumulacji.

Drugim rodzajem kumulacji jest kumulacja diagonalna. Może być ona stosowana między więcej niż dwoma państwami, pod warunkiem że zawarły umowy o wolnym handlu przewidujące identyczne reguły pochodzenia i postanowienia dotyczące kumulacji między nimi. Podobnie jak w przypadku kumulacji dwustronnej – tylko produkty lub materiały pochodzące mogą być objęte kumulacją diagonalną. Mimo że w wytwarzanie produktu będą zaangażowane więcej niż dwa państwa, będzie on pochodził z tego państwa, w którym nastąpiła ostatnia operacja obróbki lub przetwarzania, pod warunkiem że była to operacja większa niż minimalna. Kumulacja diagonalna działa między UE a państwami tzw. pańeurośródziemnomorskiej strefy kumulacji.

Kumulacja regionalna jest formą kumulacji diagonalnej, istniejącą w ramach ogólnego systemu preferencji, i działa między członkami regionalnej grupy państw beneficjentów (np. ASEAN¹⁸).

Z regionalnej kumulacji¹⁹ pochodzenia mogą skorzystać również:

- 1) grupa I: Kambodża, Indonezja, Laos, Mjanma (Birna), Filipiny i Wietnam;
- 2) grupa II: Boliwia;
- 3) grupa III: Bangladesz, Bhutan, Indie, Nepal, Pakistan i Sri Lanka;
- 4) grupa IV: Paragwaj.

Grupy II i IV obejmują obecnie tylko jedno państwo, dlatego kumulacja pochodzenia jest tutaj niemożliwa. Możliwa będzie jednak między poszczególnymi państwami grup I i IV, na żądanie i pod pewnymi warunkami.

Kumulacja regionalna ma zastosowanie między państwami należącymi do tej samej grupy regionalnej tylko pod wa-

runkiem, że obróbka lub przetworzenie dokonane w państwie korzystającym, w którym materiały są dalej przetwarzane lub łączone, wykraczają poza operacje minimalne, a w przypadku wyrobów włókienniczych również poza operacje wymienione w załączniku 22-05 do rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/2446²⁰.

Aby zapobiec zakłóceniom w handlu między państwami o różnych poziomach preferencji taryfowych, niektóre produkty wrażliwe są wyłączone z kumulacji regionalnej. Są one wymienione w załączniku 22-04 „Materiały wyłączone z kumulacji regionalnej” do przywołanego rozporządzenia.

Pełna kumulacja umożliwi stronom porozumienia przeprowadzenie obróbki lub przetworzenia produktów niepochodzących na utworzonym przez nie obszarze, co oznacza, że brane są pod uwagę wszystkie operacje przeprowadzone w państwach uczestniczących. Podczas gdy w innych formach kumulacji towary muszą być pochodzące przed ich wywozem z jednej strony do drugiej w celu dalszej ich obróbki lub przetworzenia, w tym przypadku nie jest to konieczne. Pełna kumulacja wymaga po prostu, aby cała obróbka lub przetwarzanie wymienione w regułach wykazu były przeprowadzane na materiałach niepochodzących, tak aby produkt końcowy uzyskał pochodzenie. Ten rodzaj kumulacji obowiązuje między UE a np. państwami Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG²¹) lub OACPS.

Produkty, które zostały wyprodukowane wyłącznie z materiałów pochodzących, będą zawsze uważane za produkty pochodzące albo całkowicie uzyskane, poddane wystarczającej obróbce lub przetworzeniu. Jako trzecie kryterium w niektórych ustaleniach preferencyjnych jest wymieniane wykorzystanie materiałów pochodzących z państwa partnerskiego w drodze kumulacji (np. CETA²²).

3.3. Zasada minimalnych operacji

Operacje minimalne to operacje, które są wykonywane na towarach, a które wykonywane indywidualnie lub w połączeniu z innymi mają tak niewielkie znaczenie, że nigdy nie nadadzą statusu pochodzenia towaru. Nie wszystkie ustalenia preferencyjne zawierają tę samą listę niewystarczających operacji, dlatego zawsze należy się zapoznać z odpowiednią listą uzgodnień, która jest zawarta w każdym porozumieniu preferencyjnym i jest wyczerpująca (katalog zamknięty). A zatem operacja, która nie jest wymieniona na liście w ramach określonego porozumienia preferencyjnego, nie może zostać uznana za operację niewystarczającą²³.

Wszystkie reguły dotyczące preferencyjnego pochodzenia zawierają artykuł definiujący obróbkę lub przetworzenie, które należy uznać za niewystarczające do nadania pochodzenia. Nie każda zatem obróbka lub przetworzenie wykonane na produkcie, który spełnia regułę z wykazu, skutkuje obligatoryjnie uzyskaniem przez ten produkt pochodzenia preferencyjnego. Taka obróbka lub przetworzenie muszą być bowiem wymienione jako operacja minimalna w odpowiednim artykule. Równocześnie na potrzeby przypisania pochodzenia w ramach systemu kumulacji jakakolwiek obróbka lub przetworzenie muszą wykraczać poza wspomniane operacje minimalne, ale produkt niekoniecznie musi spełniać odpowiednią regułę z listy zawartej w danym uzgodnieniu.

Następujące czynności są uważane za niewystarczającą obróbkę lub przetworzenie do nadania statusu produktów pochodzących²⁴:

- 1) czynności mające na celu zapewnienie zachowania produktów w dobrym stanie podczas transportu i składowania;
- 2) dzielenie i łączenie opakowań;
- 3) mycie, czyszczenie, usuwanie kurzu, rdzy, oleju, farby lub innych pokryć;
- 4) prasowanie wyrobów włókienniczych;
- 5) proste czynności malowania i polerowania;
- 6) łuskanie, częściowe lub całkowite bielenie, polerowanie i glazurowanie zbóż oraz ryżu;
- 7) czynności polegające na barwieniu cukru lub formowaniu kostek cukru;
- 8) obieranie, drylowanie i łuskanie owoców, orzechów i warzyw;
- 9) ostrzenie, zwykle szlifowanie lub przycinanie;
- 10) przesiewanie, sortowanie, segregowanie, dobieranie (łącznie z tworzeniem zestawów artykułów);
- 11) zwykle butelkowanie, umieszczanie w puszkach, flakonach, torbach, skrzynkach, pudełkach, umieszczanie na kartach lub tablicach itp. oraz wszystkie inne proste czynności związane z pakowaniem;
- 12) umieszczanie lub drukowanie na produktach lub ich opakowaniach znaków, etykiet, logo i innych podobnych znaków wyróżniających;
- 13) zwykle mieszanie produktów, nawet różnych rodzajów;
- 14) mieszanie cukru z dowolnymi materiałami;
- 15) zwykły montaż części artykułów w celu otrzymania kompletnego artykułu lub demontaż produktów na części;
- 16) połączenie dwóch lub więcej ww. operacji;
- 17) ubój zwierząt.

Warto podkreślić w tym miejscu, że wykonanie – oprócz operacji niewystarczających – dodatkowej operacji nie jest samo w sobie wystarczające do przyznania preferencyjnego statusu pochodzenia towaru, gdyż poza tym niezbędne jest, aby reguły z listy były również spełnione w produkcji finalnym.

3.4. Zasada tolerancji

Zasada tolerancji pozwala na uzyskanie statusu preferencyjnego pochodzenia przez produkt końcowy mimo użycia materiałów niepochodzących, choć nie zezwala na to reguła z wykazu²⁵. Umożliwia zatem odejście od wystarczających warunków obróbki lub przetwarzania określonych w regułach z listy (zwanych również regułami pochodzenia specyficznymi dla produktu) i zapewnia pewien poziom złagodzenia reguł, gdyż pozwala na użycie niewielkiego odsetka materiałów niepochodzących, na których stosowanie nie pozwoliłyby reguły z wykazu, w procesie produkcji produktu końcowego bez wpływu na jego status pochodzenia.

Wyróżnia się dwa rodzaje tolerancji:

- 1) tolerancję ogólną²⁶;
- 2) tolerancję szczególną dla tekstyliów i artykułów włókienniczych.

Ogólna zasada tolerancji zezwala producentom na stosowanie materiałów niepochodzących (których nie można użyć zgodnie z regułami z wykazu w celu uzyskania statusu pochodzenia), jednakże ich udział w produkcie nie może przekraczać określonego procentu:

- 1) wartości ceny *ex works* produktu końcowego lub
- 2) wagi produktu końcowego.

Zasada ta pozwala na uzyskanie statusu preferencyjnego pochodzenia przez produkt końcowy – mimo użycia materiałów niepochodzących – na podstawie klasyfikacji taryfowej lub dzięki wykorzystaniu określonego procesu produkcyjnego. Jeżeli reguła z wykazu stanowi, że materiały użyte do produkcji muszą być całkowicie uzyskane, tolerancja ma zastosowanie do całości tych materiałów. Jednakże nie podlegają jej produkty całkowicie uzyskane w rozumieniu artykułu „Produkty całkowicie uzyskane”, zamieszczonego w uzgodnieniach preferencyjnych. Tolerancja ogólna zwykle nie ma też zastosowania do produktów z działów 50-63 HS²⁷, tj. tekstyliów i artykułów włókienniczych, które są objęte tolerancjami szczegółowymi.

Odpowiednie postanowienia uzgodnień preferencyjnych mogą przewidywać, że materiały niepochodzące, które nie mogą być użyte w procesie wytwarzania produktu w celu uzyskania statusu pochodzenia, mogą mimo wszystko zostać użyte do uzyskania takiego statusu, pod warunkiem że ich całkowita wartość nie przekracza określonego progu (tolerancji). Tolerancja może być też wyrażona wagowo, np. dla niektórych produktów rolnych (np. GSP, CETA). Odsetek dopuszczalnej tolerancji ogólnej różni się w zależności od umowy i może wynosić 10% (np. umowy o wolnym handlu z Koreą Południową lub Ukrainą) lub 15% (np. GSP).

Jeżeli reguła z listy zezwala na określony udział materiałów niepochodzących, nie można zastosować tolerancji do przekroczenia tego udziału określonego w odpowiedniej regule. Oznacza to, że tam, gdzie reguły określają dopuszczalną maksymalną wartość lub wagę materiałów niepochodzących, nie może ona zostać przekroczona przez odwołanie się do tolerancji. Maksymalna zawartość materiałów niepochodzących musi być zgodna z określoną w regule.

Jak wspomniano, tolerancja ogólna nie ma zastosowania do tekstyliów i artykułów włókienniczych objętych działami 50-63 HS. W tym zakresie obowiązuje tolerancja szczególna, zazwyczaj określona we wstępie do wykazu reguł. W przypadku produktów mieszanych podstawowe materiały włókiennicze niepochodzące, które nie mogą być użyte w procesie wytwarzania produktu końcowego w celu uzyskania statusu preferencyjnego pochodzenia, mogą jednak zostać wykorzystane w celu uzyskania takiego statusu, pod warunkiem że ich całkowita masa stanowi 10% lub mniej całkowitej masy użytych podstawowych materiałów włókienniczych. Ten rodzaj tolerancji jest warunkowy, ponieważ jest dozwolony tylko w przypadku produktów mieszanych, które zostały wyprodukowane z dwóch lub więcej podstawowych materiałów włókienniczych.

Tolerancja ogólna wynosząca 10% wartości może mieć natomiast zastosowanie nawet wtedy, gdy reguła z wykazu ogranicza użycie materiałów niepochodzących według wagi. Oznacza to, że limity wyrażone wagowo mogą zostać przekroczone dzięki wykorzystaniu powyższej tolerancji ogólnej (np. GSP).

W przypadku odzieży i innych gotowych artykułów tekstylnych objętych działami 61-63 HS niepochodzące materiały włókiennicze, których nie można użyć w procesie wytwarzania produktu końcowego w celu uzyskania statusu preferen-

cyjnego pochodzenia, mogą jednak zostać wykorzystane w celu uzyskania takiego statusu, pod warunkiem że ich wartość nie przekracza 8% ceny *ex works* produktu końcowego i są one klasyfikowane w innej pozycji niż produkt. Ten rodzaj tolerancji nie dotyczy niepochodzących podszewek i między-podszewek.

3.5. Zasada zakazu cła zwrotnego

Zasada zakazu cła zwrotnego wynika wprost z pojęcia „cła zwrotnego” i oznacza zakaz zwrotu ceł zapłaconych za towary importowane, pod warunkiem że przewidziano taki zakaz w umowach preferencyjnych²⁸. Zapewnia ona opłacenie ceł mających zastosowanie do materiałów pochodzących z państw trzecich. Celem tej zasady jest zapobieganie nieuczciwej konkurencji na rynkach krajowych.

Niektóre umowy dopuszczają jednak częściowy zwrot przez ograniczony czas. Powodem tego odstępstwa jest fakt, że cła mające zastosowanie do materiałów niepochodzących w niektórych państwach są znacznie wyższe niż cła stosowane w UE, a przez zezwolenie na zwrot do pewnego poziomu owa nierównowaga jest zredukowana, co często jest postrzegane jako sprzyjające producentom unijnym.

3.6. Zasada terytorialności

Zasada terytorialności²⁹ jest zawarta we wszystkich preferencyjnych ustaleniach handlowych. Towary o preferencyjnym pochodzeniu muszą być produkowane na terytorium państw objętych porozumieniem handlowym. I tu istnieją jednak pewne wyjątki, które pozwalają na prowadzenie prac na towarach poza terytorium państw sygnatariuszy, np. z powodu zastosowania nowoczesnych procesów produkcyjnych lub ze względów ekonomicznych korzystne może być podejmowanie działań w państwach trzecich i dlatego można dopuścić wyjątki od zasady terytorialności. Niektóre ustalenia preferencyjne zezwalają na taką zewnętrzną obróbkę lub przetwarzanie, pod warunkiem że spełniają one określone warunki (w przeciwnym razie produkt końcowy będzie traktowany jako niepochodzący).

W celu uzyskania statusu pochodzenia obróbka lub przetwarzanie towaru muszą być przeprowadzone w sposób ciągły na terytorium UE lub na terytorium państwa lub państw objętych rozwiązaniem preferencyjnym. Towary pochodzące opuszczające terytorium UE lub terytorium państwa lub państw objętych rozwiązaniem preferencyjnym tracą status pochodzenia. Wyjątkiem od tej zasady są towary pochodzące wywiezione do państwa znajdującego się poza terytorium objętym porozumieniem preferencyjnym, a następnie zwrócone do państwa wywozu, jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) materiały zostały w całości uzyskane lub zostały poddane obróbce lub przetworzeniu wykraczającym poza niewystarczające operacje w państwie partnerskim przed wywozem;
- 2) zostanie wykazane, że towary ponownie przywiezione są wynikiem obróbki lub przetworzenia przeprowadzonego w państwie trzecim na uprzednio wywiezionych materiałach;
- 3) całkowita wartość dodana uzyskana poza terytorium państw partnerskich nie przekracza 10% ceny *ex works*

produktu końcowego, dla którego podmiot ubiega się o preferencje;

- 4) obróbka lub przetwarzanie wykonane poza państwem partnerskim wywozu odbywa się w ramach procedury uszlachetnienia biernego lub podobnych procedur;
- 5) produkty nie są klasyfikowane w działach 50-63 HS³⁰.

3.7. Zasada transportu bezpośredniego (obecnie zasada braku manipulacji)

Istniejąca od dawna zasada dotycząca transportu bezpośredniego³¹, która wcześniej obowiązywała tylko w regułach pochodzenia w ramach GSP, została zastąpiona bardziej elastyczną zasadą braku manipulacji³². Oznacza to, że produkty zgłoszone do procedury dopuszczenia do swobodnego obrotu w UE muszą być tymi samymi produktami, które zostały wywiezione z państwa korzystającego, uważanego za państwo ich pochodzenia. Nie wolno ich zmieniać, przekształcać w jakikolwiek sposób ani poddawać czynnościom innym niż operacje mające na celu zachowanie ich w niezmienionym stanie.

Aby skorzystać z preferencji, towary pochodzące muszą być transportowane bezpośrednio z terytorium partnerskiego państwa wywozu na terytorium UE (i odwrotnie). Mogą być transportowane przez terytoria państw trzecich – w razie potrzeby z przeładunkiem lub czasowym składowaniem – bez utraty statusu pochodzenia, pod warunkiem że pozostają pod dozorem celnym w państwie tranzytu lub składowania i nie podlegają operacjom innym niż rozładunek, przeładunek lub operacja mająca na celu zachowanie ich w niezmienionym stanie.

Importer musi być w stanie udowodnić, że ten warunek jest spełniony, w przeciwnym razie organy celne odmówią preferencyjnego traktowania bez względu na status pochodzenia towarów. W zależności od uzgodnień dotyczących preferencji handlowych taki dowód może stanowić:

- 1) jednolity dokument przewozowy obejmujący przejazd z państwa wywozu do państwa importu przez państwo tranzytu;
- 2) zaświadczenie (zwane zaświadczeniem o zakazie manipulacji) wydane przez organy celne państwa tranzytu, które zawiera:
 - a) dokładny opis produktów,
 - b) datę wyładunku i ponownego załadunku produktów oraz – o ile ma to zastosowanie – nazwy statków lub innych użytych środków transportu;
 - c) poświadczenie warunków, na jakich produkty pozostały w państwie tranzytu;
- 3) wszelkie inne dokumenty wymagane przez organy celne państwa przywozu.

3.8. Zasada dowodu pochodzenia

Wszystkie porozumienia preferencyjne zawierają postanowienia dotyczące sposobu dokumentowania i poświadczenia preferencyjnego pochodzenia towarów. Zasadniczo wniosek o preferencyjne traktowanie taryfowe musi być poparty dokumentem pochodzenia (świadcstwem pochodzenia), który należy przedstawić na żądanie organu celnego państwa przywozu.

Dowodami na preferencyjne pochodzenie towarów przy ich przywozie mogą być:

- 1) certyfikaty państwowe wydane przez właściwy organ danego państwa wywozu;
- 2) dokumenty sporządzone przez eksporterów w drodze samocertyfikacji (dla pojedynczej przesyłki i jednego dokumentu pochodzenia dla wielu przesyłek identycznych produktów);
- 3) wiedza importera na temat pochodzenia danych towarów³³.

Dokumenty dotyczące preferencyjnego pochodzenia towarów mają ograniczony termin ważności określony w umowie, rozpoczynający się od dnia wystawienia tych dokumentów. Może jednak się zdarzyć, że dokument pochodzenia zostanie zaakceptowany po upływie terminu. W niektórych przypadkach dokumenty dotyczące pochodzenia mogą być także wystawione z mocą wsteczną. W razie ich utraty, kradzieży lub zniszczenia eksporter może wystąpić o duplikat świadectwa państwowego. We wszystkich przypadkach eksporterzy muszą spełnić wymogi dotyczące prowadzenia dokumentacji, które są określone w porozumieniu preferencyjnym, i przestrzegać przepisów krajowych. Współpraca administracyjna jest wspólna dla wszystkich porozumień preferencyjnych i umożliwia właściwym organom państw partnerskich weryfikację dokumentów pochodzenia.

Wnioski o uznanie preferencyjnego pochodzenia towarów na podstawie wiedzy importera są składane bezpośrednio w państwie importu. Co istotne, wiedza importera musi się opierać na informacjach w postaci dokumentów lub innych dowodów przekazanych importerowi przez eksportera lub wytwórcę produktu. Informacje te muszą pozwolić importerowi na udowodnienie, że produkt kwalifikuje się jako pochodzący. W tej uproszczonej procedurze przy przywozie nie jest wymagany żaden dokument pochodzenia od eksportera i nie zostaną podjęte żadne działania dotyczące preferencyjnego pochodzenia towarów na terytorium strony wywozu. W omawianym przypadku importer nie musi być rejestrowany w bazie REX³⁴.

Skorzystanie z preferencji jest możliwe po przedstawieniu jednego z następujących dowodów pochodzenia:

- 1) świadectwa przewozowego EUR.1,
- 2) świadectwa przewozowego EUR-MED,
- 3) deklaracji pochodzenia lub deklaracji pochodzenia EUR-MED, sporządzonej przez eksportera na fakturze, dowodzie dostawy lub innym dokumencie handlowym opisującym dane produkty w sposób wystarczająco szczegółowy do ich identyfikacji.

Świadectwo przewozowe EUR.1 może być wykorzystywane w handlu preferencyjnym między UE a większością państw partnerskich, z którymi UE podpisała umowę o wolnym handlu. Ponadto istnieje również możliwość ubiegania się o nie w celu przywozu towarów do UE z niektórych państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku na podstawie rozporządzenia 2016/1076³⁵ oraz w ramach reguł preferencyjnego pochodzenia towarów przyjętych jednostronnie przez Unię dla niektórych państw lub terytoriów zgodnie z art. 113 i nast. rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/2447³⁶.

Świadectwo przewozowe EUR-MED jest używane wyłącznie w ramach regionalnej konwencji w sprawie paneurośródziemnomorskich preferencyjnych reguł pochodzenia³⁷ oraz w przypadku kumulacji paneurośródziemnomorskiej³⁸. Towary, które uzyskały status pochodzenia dzięki zastosowaniu po-

wyższej kumulacji, są co do zasady odpowiednio oznaczane w świadectwie EUR-MED. Ma to na celu zidentyfikowanie wszystkich państw uczestniczących w kumulacji w procesie produkcyjnym oraz określenie, czy państwo importujące może przyznać preferencyjne traktowanie na podstawie kumulacji. W związku z tym w świadectwie EUR-MED trzeba zaznaczyć odpowiednie pole przy sformułowaniu „Cumulation applied with (nazwa kraju/krajów)” lub „No cumulation applied”.

Deklaracja pochodzenia lub deklaracja pochodzenia EUR-MED może zostać sporządzona przez upoważnionego eksportera³⁹ lub przez każdego eksportera przesyłki składającej się z jednego bądź kilku opakowań zawierających produkty pochodzące, których łączna wartość nie przekracza 6000 euro (w przypadku Syrii i Algierii obowiązuje limit 5110 euro).

Deklaracje powinny być sporządzone, gdy produkty, do których się odnoszą, są wywożone. Deklaracja może być sporządzona po dokonaniu wywozu, pod warunkiem że zostanie przedstawiona w państwie przywozu nie później niż 2 lata po dokonaniu przywozu produktów, do których się odnosi. Zarówno świadectwo przewozowe EUR.1 (również EUR-MED), jak i deklaracja na fakturze mogą być sporządzone dla towarów, których preferencyjne pochodzenie uzyskano dzięki zastosowaniu kumulacji (państwo eksportu będzie państwem pochodzenia, gdy dokonane na towarze procesy przekraczają zakres czynności minimalnych).

Deklaracja pochodzenia lub deklaracja pochodzenia EUR-MED są ważne z reguły przez 4 miesiące od daty ich wystawienia przez organy celne państwa wywozu i w tym czasie powinny być przedłożone organom celnym w państwie przywozu. Niektóre umowy przewidują dłuższy termin, np. w przypadku Syrii i Algierii – 5 miesięcy, a w przypadku Meksyku i Korei Południowej – 10 miesięcy. Dowody potwierdzające preferencyjne pochodzenie mogą zostać przedstawione po terminie, jeżeli nieprzedłożenie tych dokumentów przed upływem terminu ich ważności spowodowane było wystąpieniem wyjątkowych okoliczności.

Dokumenty potwierdzające pochodzenie powinny zostać przedłożone organom celnym państwa przywozu zgodnie z procedurami tam stosowanymi. W zależności od odpowiednich ustaleń preferencyjnych i wartości produktów pochodzących w przesyłce – od eksportera z UE będą zwykle wymagane zezwolenie lub rejestracja (numer zatwierdzonego eksportera lub numer zarejestrowanego eksportera – numer REX).

Deklaracje pochodzenia lub deklaracje pochodzenia EUR-MED powinny być przechowywane przez okres co najmniej 3 lat zarówno przez sporządzającego je eksportera, jak i przez organy celne państwa przywozu.

Deklaracja na fakturze lub deklaracja pochodzenia sporządzona przez eksportera może być używana alternatywnie wobec certyfikatów państwowych. Wyjątki przewidują np. umowa UE z Koreą Południową oraz umowa UE z Singapurem, według których jedynie deklaracja pochodzenia może być wykorzystywana jako dowód pochodzenia. Do sporządzenia deklaracji na fakturze bądź deklaracji pochodzenia przedsiębiorca potrzebuje upoważnienia administracji celnej nadającego status upoważnionego eksportera. Jednakże eksporterzy bez numeru upoważnionego eksportera mogą

sporządzać deklaracje na fakturze bądź deklaracje pochodzenia dla przesyłek produktów pochodzących, których wartość (cena *ex works*) nie przekracza 6000 euro.

Warto podkreślić, że od dnia 1 lipca 2020 r. wszyscy eksporterzy z państw korzystających z GSP, którzy dokonują wywozu towarów w ramach tego systemu, są zobowiązani do stosowania oświadczenia o pochodzeniu jako jedyne dokumentu pochodzenia. Dotychczas stosowany formularz A, wystawiany przez upoważnione władze, nie jest już używany. Eksporter zarejestrowany w systemie REX samodzielnie sporządza oświadczenie o pochodzeniu, będące podstawą do zastosowania preferencji celnych dla towarów przywiezionych do UE⁴⁰.

3.9. Zarejestrowany eksporter

Zgodnie z definicją legalną zarejestrowany eksporter⁴¹ oznacza:

- 1) eksportera, który ma siedzibę w państwie korzystającym i jest zarejestrowany przez właściwe organy tego państwa do celów wywozu produktów w ramach systemu do Unii lub innego państwa korzystającego, z którym możliwa jest kumulacja regionalna, lub
- 2) eksportera, który ma siedzibę w państwie członkowskim i jest zarejestrowany przez organy celne tego państwa członkowskiego do celów wywozu produktów pochodzących z Unii, które mają zostać wykorzystane jako materiały w państwie korzystającym w ramach kumulacji dwustronnej, lub
- 3) ponownego nadawcę towarów, który ma siedzibę w państwie członkowskim i jest zarejestrowany przez organy celne tego państwa członkowskiego do celów sporządzenia zastępczego oświadczenia o pochodzeniu w celu ponownego wysłania produktów pochodzących do innego miejsca na obszarze celnym Unii lub w stosownych przypadkach do Norwegii, Szwajcarii lub Turcji („zarejestrowany ponowny nadawca”).

Od dnia 1 stycznia 2017 r. zaczął funkcjonować w UE system zarejestrowanych eksporterów – REX⁴², początkowo w ramach GSP⁴³, a następnie został rozszerzony na pozostałe umowy preferencyjne. Służy on do samodzielnego poświadczania pochodzenia przez zarejestrowanych eksporterów i sporządzających tzw. oświadczenia o pochodzeniu.

Upraszcza on formalności eksportowe, bo umożliwia zarejestrowanemu eksporterowi samodzielne poświadczanie preferencyjnego pochodzenia dzięki umieszczeniu specjalnej deklaracji (oświadczenia o pochodzeniu) na fakturze lub innym dokumencie handlowym identyfikującym wywożone produkty. W związku z tym zarejestrowany eksporter nie musi przy każdym wywozie towarów występować o wydanie świadectwa pochodzenia.

Wniosek o nadanie statusu zarejestrowanego eksportera jest formalnością jednorazową, w której ramach eksporter przekazuje właściwemu urzędowi celnemu informacje niezbędne do rejestracji. Po nadaniu numeru REX, który jest ciągiem 35 znaków alfanumerycznych, uwzględniającym również oznaczenie państwa jego wydania, zarejestrowany eksporter może go używać do całego swojego wywozu na warunkach preferencyjnych, w przypadku gdy stosowanym systemem certyfikacji pochodzenia jest system REX.

Każde porozumienie preferencyjne wykorzystujące pojęcie „zarejestrowanego eksportera” tworzy własny porządek prawny, co oznacza, że eksporterzy posiadający numer REX powinni być świadomi, że korzystają z wieloaspektowej rejestracji i mogą być zmuszeni do odniesienia się do odpowiednich przepisów w każdym indywidualnym porozumieniu⁴⁴.

3.10. Zasada limitów wartości wyrażonych w euro i odpowiadających im kwot w walutach krajowych

Limity wartości wyrażone w euro, wiążące się z definicją pojęcia „produktów pochodzących oraz metod współpracy administracyjnej” w umowach UE ze strefą paneurośródziemnomorską, Chile, Ameryką Środkową, Meksykiem, Koreą Południową, Singapurem, Wietnamem, Kolumbią, Ekwadorem i Peru, a dotyczące deklaracji na fakturze (6000 euro), bagażu podróжного (1200 euro) oraz małych przesyłek (500 euro), strony umowy przeliczają co roku na waluty narodowe poszczególnych państw lub grupy państw⁴⁵.

4. UWAGI KOŃCOWE

Reguły preferencyjnego pochodzenia towarów powinny mieć charakter uzupełniający w międzynarodowym obrocie towarowym, w którym podstawową regułą powinno być niepreferencyjne pochodzenie towarów. Jednakże współcześnie to reguły preferencyjne są dominujące, co przyczynia się do znacznej erozji całego systemu cel.

Pochodzenie towarów jest czynnikiem decydującym o wysokości należnego cła obok innych elementów kalkulacyjnych, takich jak wartość celna towaru czy taryfa celna. Obniżone stawki celne bądź nawet zerowe mają zastosowanie do importu towarów do UE z państw, które mają zawarte preferencyjne umowy handlowe z UE. Preferencyjne reguły pochodzenia zawarte w tych umowach służą do określenia państwa pochodzenia importowanych towarów. W zależności od postanowień danej umowy handlowej pochodzenie towaru należy udokumentować odpowiednim dowodem.

Przypisy

- ¹ E. Gwardzińska, J. Chowanec, *Zasady ustalania reguł niepreferencyjnego pochodzenia towarów na potrzeby celno-podatkowe w UE*, „Doradztwo Podatkowe – Biuletyn Instytutu Studiów Podatkowych” 2021, nr 4.
- ² *Prawo celne*, W. Czyżowicz (red.), Warszawa 2004, s. 96.
- ³ WTO – ang. World Trade Organization (Światowa Organizacja Handlu).
- ⁴ Ang. Generalised System of Preferences – GSP.
- ⁵ E. Gwardzińska i in., *Prawo celne*, Warszawa 2017, s. 58-59.
- ⁶ Revenue – Irish Tax and Customs, *Customs Manual on Preferential Origin. Document last updated November 2020*, www.revenue.ie/en/tax-professionals/tdm/customs/origin/preferential-origin.pdf, dostęp: 13.02.2021.
- ⁷ Ang. Organisation of African, Caribbean and Pacific States – OACPS, dawniej African, Caribbean and Pacific Group of States – ACP.
- ⁸ Ministerstwo Finansów, *Przepisy dotyczące pochodzenia towarów wersja 2021.01.26*, <https://www.podatki.gov.pl/media/6732/przepisy-dotycz%C4%85ce-pochodzenia-towar%C3%B3w-wersja-2021-01-26.docx>, dostęp: 13.02.2021.
- ⁹ A. Estevadeordal, J. Harris, K. Suominen, *Multilateralising Preferential Rules of Origin around the World*, „IDB Working Paper Series” No. IDB-WP-137, November 2009, <https://publications.iadb.org/publications/english/document/Multilateralising-Preferential-Rules-of-Origin-around-the-World.pdf>, dostęp: 8.07.2021.
- ¹⁰ Ang. North American Free Trade Agreement – NAFTA.

- ¹¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 978/2012 z dnia 25 października 2012 r. wprowadzające ogólny system preferencji taryfowych i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 732/2008, Dz. Urz. UE L 303 z 31.10.2012, s. 1.
- ¹² Ang. Least Developed Countries – LDC.
- ¹³ M. Czermińska, *System GSP Plus Unii Europejskiej – znaczenie dla promowania praw człowieka i praw pracowniczych*, „Krakowskie Studia Międzynarodowe” 2019, nr 4, <https://ksm.ka.edu.pl/tresc/2019-4/krakowskie-studia-miedzynarodowe-2019-nr4-czerminska.pdf>, dostęp: 8.07.2021.
- ¹⁴ European Commission, *General aspects of preferential origin*, https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/rules-origin/general-aspects-preferential-origin_en, dostęp: 5.06.2021.
- ¹⁵ European Commission, *Preferential Trade. Guidance on the Rules of Origin*, June 2020, https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/01_2019_guidance_preferential_origin.pdf, dostęp: 30.05.2021.
- ¹⁶ European Commission, *Common provisions*, https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/rules-origin/general-aspects-preferential-origin/common-provisions_en, dostęp: 14.05.2021.
- ¹⁷ Z. Cichoń, M. Woźniak-Słota, *Pochodzenie towarów*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie” 2009, nr 9, [r.uek.krakow.pl/bitstream/123456789/166/1/168883621.pdf](http://uek.krakow.pl/bitstream/123456789/166/1/168883621.pdf), dostęp: 18.05.2021.
- ¹⁸ Ang. Association of South-East Asian Nations – ASEAN (Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej). Jest to organizacja polityczno-gospodarcza, której poprzednikiem było Association of South-East Asia utworzone przez Malezję, Filipiny i Tajlandię w 1961 r. ASEAN powstało 8 sierpnia 1967 r. w Bangkoku. Siedzibą jest Dżakarta. Zob. <http://www.aseansec.org/>, dostęp: 21.05.2021.
- ¹⁹ European Commission, *Generalised System of Preferences*, https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/rules-origin/general-aspects-preferential-origin/arrangements-list/generalised-system-preferences_en, dostęp: 20.04.2021.
- ²⁰ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/2446 z dnia 28 lipca 2015 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 w odniesieniu do szczegółowych zasad dotyczących niektórych przepisów unijnego kodeksu celnego, Dz. Urz. UE L 343 z 29.12.2015, s. 1, dalej: rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/2446.
- ²¹ Ang. European Economic Area – EEA.
- ²² Ang. Comprehensive Economic and Trade Agreement; Kompleksowa Umowa Gospodarczo-Handlowa – umowa o wolnym handlu między Unią Europejską a Kanadą.
- ²³ European Commission, *Preferential Trade. Guidance on the Rules of Origin*, dok. cyt.
- ²⁴ E. Gwardzińska i in., dz. cyt., s. 70-71. Zob. też art. 47 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/2446.
- ²⁵ E. Gwardzińska i in., dz. cyt., s. 70-71.
- ²⁶ Ogólną zasadę tolerancji określono w art. 48 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/2446.
- ²⁷ Zharmonizowany system oznaczenia i kodowania towarów (ang. Harmonized Commodity Description and Coding System – HS). Zob. Międzynarodowa konwencja w sprawie zharmonizowanego systemu oznaczenia i kodowania towarów, sporządzona w Brukseli dnia 14 czerwca 1983 r., Dz.U. z 1997 r. poz. 62.
- ²⁸ European Commission, „No drawback” rule, https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/rules-origin/general-aspects-preferential-origin/common-provisions_en#heading_4, dostęp: 16.06.2021.
- ²⁹ European Commission, *Preferential Trade. Guidance on the Rules of Origin*, dok. cyt.
- ³⁰ Tamże.
- ³¹ European Commission, *Generalised System of Preferences*, dok. cyt.
- ³² Art. 43 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/2446.
- ³³ Tamże.
- ³⁴ System zarejestrowanych eksporterów, ang. Registered Exporter System.
- ³⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1076 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie stosowania uzgodnień dotyczących produktów pochodzących z niektórych państw wchodzących w skład grupy państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP) przewidzianych w umowach ustanawiających lub prowadzących do ustanowienia umów o partnerstwie gospodarczym, Dz. Urz. UE L 185 z 8.07.2016, s. 1.
- ³⁶ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/2447 z dnia 24 listopada 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania niektórych przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 ustanawiającego unijny kodeks celny, Dz. Urz. UE L 343 z 29.12.2015, s. 558, dalej: rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/2447.
- ³⁷ Regionalna konwencja w sprawie paneurośródziemnomorskich preferencyjnych reguł pochodzenia, Dz. Urz. UE L 54 z 26.02.2013, s. 4.
- ³⁸ Ang. Pan-Euro-Mediterranean cumulation.
- ³⁹ Upoważniony eksporter jest to eksporter, który dokonuje częstych wysyłek produktów i organy celne umawiającej się strony upoważniają go, aby sporządził deklarację pochodzenia lub deklarację pochodzenia EUR-MED niezależnie od wartości produktów. Powinien on przedstawić organom celnym wszelkie gwarancje niezbędne do zweryfikowania statusu pochodzenia produktów oraz spełnienia wszystkich innych wymogów wynikających z umów. Eksporter otrzymuje numer upoważnienia celnego, który zamieszcza na deklaracji pochodzenia lub na deklaracji pochodzenia EUR-MED. Jeżeli upoważniony eksporter nie daje już gwarancji niezbędnych do zweryfikowania statusu pochodzenia produktów lub wykorzystuje w niewłaściwy sposób upoważnienie, może być ono cofnięte.
- ⁴⁰ European Commission, *REX – Registered Exporter system*, https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/rules-origin/general-aspects-preferential-origin/arrangements-list/generalised-system-preferences/the_register_exporter_system_en, dostęp: 10.06.2021. Zob. też Ministerstwo Finansów, *System zarejestrowanych eksporterów. Informacja dla przedsiębiorców*, <https://www.podatki.gov.pl/media/5117/rex-informacja-dla-przedsiębiorców.pdf>, dostęp: 10.07.2021.
- ⁴¹ Art. 37 pkt 21 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/2446.
- ⁴² European Commission, *Registered Exporter System (REX). Guidance document*, July 2017, https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/registered_exporter_system_rex_-_guidance_document_v1_en.pdf, dostęp: 10.06.2021.
- ⁴³ System ten jest przewidziany w art. 68 pkt 5 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/2447.
- ⁴⁴ European Commission, *The Registered Exporter system (the REX system)*, https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/rex_registered-exporter-system_en.pdf, dostęp: 7.06.2021.
- ⁴⁵ European Commission, *Value limits expressed in Euro and corresponding amounts in national currencies*, https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/rules-origin/general-aspects-preferential-origin/common-provisions_en#heading_9, dostęp: 28.05.2021.

Bibliografia

Literatura

- Cichoń Z., Woźniak-Słota M., *Pochodzenie towarów*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie” 2009, nr 9, [r.uek.krakow.pl/bitstream/123456789/166/1/168883621.pdf](http://uek.krakow.pl/bitstream/123456789/166/1/168883621.pdf), dostęp: 18.05.2021.
- Czermińska M., *System GSP Plus Unii Europejskiej – znaczenie dla promowania praw człowieka i praw pracowniczych*, „Krakowskie Studia Międzynarodowe” 2019, nr 4, <https://ksm.ka.edu.pl/tresc/2019-4/krakowskie-studia-miedzynarodowe-2019-nr4-czerminska.pdf>, dostęp: 8.07.2021.
- Esteveadoral A., Harris J., Suominen K., *Multilateralising Preferential Rules of Origin around the World*, „IDB Working Paper Series” No. IDB-WP-137, November 2009, <https://publications.iadb.org/publications/english/document/Multilateralising-Preferential-Rules-of-Origin-around-the-World.pdf>, dostęp: 8.07.2021.
- Gwardzińska E., Chowaniec J., *Zasady ustalania reguł niepreferencyjnego pochodzenia towarów na potrzeby celno-podatkowe w UE*, „Doradztwo Podatkowe – Biuletyn Instytutu Studiów Podatkowych” 2021, nr 4.
- Gwardzińska E. i in., *Prawo celne*, Warszawa 2017.
- Prawo celne*, W. Czyżowicz (red.), Warszawa 2004.

Źródła internetowe

- European Commission, *Common provisions*, https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/rules-origin/general-aspects-preferential-origin/common-provisions_en, dostęp: 14.05.2021.

- European Commission, *General aspects of preferential origin*, https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/rules-origin/general-aspects-preferential-origin_en, dostęp: 5.06.2021.
- European Commission, *Generalised System of Preferences*, https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/rules-origin/general-aspects-preferential-origin/arrangements-list/generalised-system-preferences_en, dostęp: 20.04.2021.
- European Commission, „*No drawback*” rule, https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/rules-origin/general-aspects-preferential-origin/common-provisions_en#heading_4, dostęp: 16.06.2021.
- European Commission, *REX – Registered Exporter system*, https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/rules-origin/general-aspects-preferential-origin/arrangements-list/generalised-system-preferences/the_register_exporter_system_en, dostęp: 10.06.2021.
- European Commission, *Value limits expressed in Euro and corresponding amounts in national currencies*, https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/rules-origin/general-aspects-preferential-origin/common-provisions_en#heading_9, dostęp: 28.05.2021.
- Akty prawne
- Międzynarodowa konwencja w sprawie zharmonizowanego systemu oznaczania i kodowania towarów, sporządzona w Brukseli dnia 14 czerwca 1983 r., Dz.U. z 1997 r. poz. 62.
- Regionalna konwencja w sprawie paneurośródziemnomorskich preferencyjnych reguł pochodzenia, Dz. Urz. UE L 54 z 26.02.2013, s. 4.
- Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/2446 z dnia 28 lipca 2015 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 w odniesieniu do szczegółowych zasad dotyczących niektórych przepisów unijnego kodeksu celnego, Dz. Urz. UE L 343 z 29.12.2015, s. 1.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1076 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie stosowania uzgodnień dotyczących produktów pochodzących z niektórych państw wchodzących w skład grupy państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP) przewidzianych w umowach ustanawiających lub prowadzących do ustanowienia umów o partnerstwie gospodarczym, Dz. Urz. UE L 185 z 8.07.2016, s. 1.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 978/2012 z dnia 25 października 2012 r. wprowadzające ogólny system preferencji taryfowych i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 732/2008, Dz. Urz. UE L 303 z 31.10.2012, s. 1.
- Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/2447 z dnia 24 listopada 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania niektórych przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 ustanawiającego unijny kodeks celny, Dz. Urz. UE L 343 z 29.12.2015, s. 558.
- Inne źródła
- European Commission, *Preferential Trade. Guidance on the Rules of Origin*, June 2020, https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/01_2019_guidance_preferential_origin.pdf, dostęp: 30.05.2021.
- European Commission, *Registered Exporter System (REX). Guidance document*, July 2017, https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/registered_exporter_system_rex_-_guidance_document_v1_en.pdf, dostęp: 10.06.2021.
- European Commission, *The Registered Exporter system (the REX system)*, https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/rex_registered-exporter-system_en.pdf, dostęp: 7.06.2021.
- Ministerstwo Finansów, *Przepisy dotyczące pochodzenia towarów wersja 2021.01.26*, <https://www.podatki.gov.pl/media/6732/przepisy-dotycz%C4%85ce-pochodzenia-towar%C3%B3w-wersja-2021-01-26.docx>, dostęp: 13.02.2021.
- Ministerstwo Finansów, *System zarejestrowanych eksporterów. Informacja dla przedsiębiorców*, <https://www.podatki.gov.pl/media/5117/rex-informacje-dla-przedsiębiorców.pdf>, dostęp: 10.07.2021.
- Revenue – Irish Tax and Customs, *Customs Manual on Preferential Origin. Document last updated November 2020*, www.revenue.ie/en/tax-professionals/tdm/customs/origin/preferential-origin.pdf, dostęp: 13.02.2021.